

Chọn lọc giống vật nuôi

- Biết được các chỉ tiêu cơ bản để đánh giá chọn lọc vật nuôi.
- Biết được một số phương pháp chọn lọc giống vật nuôi đang sử dụng phổ biến ở nước ta.

I – CÁC CHỈ TIÊU CƠ BẢN ĐỂ ĐÁNH GIÁ CHỌN LỌC VẬT NUÔI

Khi tiến hành công tác giống, người ta căn cứ vào các chỉ tiêu : ngoại hình, thể chất, sinh trưởng, phát dục và sức sản xuất để đánh giá chọn lọc vật nuôi.

1. Ngoại hình, thể chất

a) **Ngoại hình** là hình dáng bên ngoài của con vật, mang đặc điểm đặc trưng của giống. Thông qua ngoại hình, có thể phân biệt được giống này với giống khác, nhận định được tình trạng sức khoẻ, cấu trúc, hoạt động của các bộ phận bên trong cơ thể và dự đoán được khả năng sản xuất của vật nuôi.

Em hãy quan sát hình 23 và cho biết ngoại hình của bò hướng thịt và hướng sữa có những đặc điểm gì liên quan đến hướng sản xuất của chúng ?

a)

b)

Hình 23. Ngoại hình của bò hướng sữa và bò hướng thịt

a) Ngoại hình của bò hướng sữa ; b) Ngoại hình của bò hướng thịt

b) **Thể chất** là chất lượng bên trong cơ thể của vật nuôi. Thể chất được hình thành bởi tính di truyền và điều kiện phát triển cá thể của vật nuôi. Thể chất có liên quan đến sức sản xuất và khả năng thích nghi với điều kiện môi trường sống của con vật.

2. Khả năng sinh trưởng, phát dục

Khả năng sinh trưởng của vật nuôi thường được đánh giá bằng tốc độ tăng khối lượng cơ thể (tính bằng g/ngày hay kg/tháng) và mức tiêu tốn thức ăn (số kg thức ăn để tăng 1kg khối lượng cơ thể).

Khả năng sinh trưởng, phát dục là căn cứ quan trọng để đánh giá chọn lọc. Con vật được chọn làm giống phải có khả năng sinh trưởng, phát dục tốt, nghĩa là phải lớn nhanh, mức tiêu tốn thức ăn thấp, cơ thể phát triển hoàn thiện, sự thành thục tính dục biểu hiện rõ, phù hợp với độ tuổi của từng giống.

3. Sức sản xuất

Sức sản xuất của vật nuôi là mức độ sản xuất ra sản phẩm của chúng như : khả năng làm việc, khả năng sinh sản, cho thịt, cho trứng, sữa... Giống vật nuôi khác nhau có sức sản xuất khác nhau, tuy nhiên cũng còn phụ thuộc vào chế độ chăm sóc, nuôi dưỡng và đặc điểm cá thể.

II – MỘT SỐ PHƯƠNG PHÁP CHỌN LỌC GIỐNG VẬT NUÔI

1. **Chọn lọc hàng loạt** là phương pháp được áp dụng khi cần chọn lọc một số lượng nhiều vật nuôi một lúc hay trong một thời gian ngắn. Phương pháp này thường sử dụng để chọn giống tiểu gia súc và gia cầm cái sinh sản.

Trước khi chọn lọc, người ta đặt ra những tiêu chuẩn cụ thể về các chỉ tiêu chọn lọc đối với con vật giống. Sau đó dựa vào các số liệu theo dõi được trên đàn vật nuôi để lựa chọn. Những cá thể đạt tiêu chuẩn sẽ được giữ lại làm giống. Phương pháp này có ưu điểm là nhanh, đơn giản, không tốn kém và dễ thực hiện nhưng hiệu quả chọn lọc không cao.

2. **Chọn lọc cá thể** được tiến hành tại các trung tâm giống để chọn lọc vật nuôi cần đạt yêu cầu cao về chất lượng giống (thường là đực giống). Quá trình chọn lọc gồm 3 bước :

a) **Chọn lọc tổ tiên** là dựa vào phả hệ (lí lịch) để xem xét các đời tổ tiên của con vật tốt hay xấu và dự đoán các phẩm chất sẽ có được ở đời con. Cá thể nào có tổ tiên tốt về nhiều mặt là cá thể có triển vọng tốt.

b) **Chọn lọc bản thân.** Các con vật tham gia chọn lọc được nuôi trong điều kiện tiêu chuẩn về chuồng trại, chăm sóc nuôi dưỡng trong một khoảng thời gian nhất định tùy loài và được theo dõi chặt chẽ về các chỉ tiêu chọn lọc (giai đoạn này gọi là kiểm tra năng suất cá thể). Những cá thể có kết quả kiểm tra tốt nhất sẽ được chọn làm giống.

c) **Kiểm tra đời sau** nhằm xác định khả năng di truyền các tính trạng tốt của bản thân con vật cho đời sau. Khi đánh giá, người ta căn cứ vào phẩm chất của đời con để quyết định có tiếp tục sử dụng bố hoặc mẹ chúng làm giống hay không. Phương pháp này đạt được hiệu quả chọn lọc cao nhưng cần nhiều thời gian, điều kiện cơ sở vật chất tốt và phải có trình độ khoa học – kĩ thuật cao.

CÂU HỎI

1. Trình bày những chỉ tiêu cơ bản để đánh giá chọn lọc vật nuôi làm giống.
2. Trình bày phương pháp chọn lọc hàng loạt. Ứng dụng và ưu, nhược điểm của phương pháp này.
3. Trình bày phương pháp chọn lọc cá thể và nêu ưu, nhược điểm của phương pháp này.